

[Poul Hansen (Kalundborg).]

Men vi kan ikke se, at erklæringen skulle forpligte regeringen til at fortsætte en isoleret og håbløs kamp, hvis hurtige udfald var givet, og som ikke tjente noget andet formål end det, der allerede var nået, nemlig klart at vise, at Danmark mod sin vilje og med vold var blevet besat af en magt, der højtideligt havde lovet ikke at angribe os. Det er min bestemte opfattelse, at som hele situationen dengang var, ville befolkningens store flertal hverken have forstået eller billiget, at regeringen havde ladet mange hundrede mennesker slå ihjel eller lemlæste og landets hovedstad og måske flere byer bombardere, blot for en demonstrations skyld. Andet kunne det jo alligevel ikke blive. Vi mener altså, at 19. januar-erklæringen ikke havde fritaget regeringen for at skønne over, hvad der i den konkrete situation skulle gøres, og vi mener, at som forholdene lå på denne tragiske aprilmorgen, kunne og burde regeringen ikke handle anderledes, end den gjorde.

Vi kan her erklære os enige i de betragtninger, der anføres af det ærede medlem hr. Ålsing Andersen i hans beretning til den første parlamentariske kommission. Den er optrykt side 42—51 i bilagene til kommissionens betænkning, og de betragtninger, jeg tænker på, findes side 48. Her nævner det ærede medlem den kritik, som går ud på, at man den 9. april om morgenen handlede i strid med 19. januar-erklæringen. Derefter siger han — jeg går ud fra at jeg kan citere af beretningerne fra de parlamentariske kommissioner og betænkningen fra folketingsudvalget —:

„De, der har rejst denne kritik, må altså mene, at denne beslutning skulle have forpligtet ministrene til at handle ganske mekanisk uden at foretage nogen personlig bedømmelse af den situation, der forelå. En sådan fortolkning af beslutningen er imidlertid ganske urimelig. Man kan dog ikke for alvor mene, at ministrene havde lov til at føle deres samvittighed beroliget ved blot at henvise til denne beslutning, således at de så at sige handlede på *folketingets ansvar* og sagde sig fri for et personligt ansvar i dette øjeblik. Jeg tilstår, at jeg den morgen, da jeg var med til at træffe den

tungeste beslutning, som et menneske nogensinde kan blive stillet overfor, ikke et øjeblik opfattede min stilling så bekvemt, at folketingets beslutning skulle have fritaget mig for en ministers pligt til at handle udfra en selvstændig bedømmelse af forholdene. Hvis folketinget havde truffet den nævnte beslutning i den konkrete situation, som forelå for os om morgenen den 9. april, havde sagen været klar. Men beslutningen blev vedtaget over 2½ måned før denne situation, og jeg tror at turde sige, at ikke ret mange om overhovedet et eneste af folketingets medlemmer den 19. januar, da de stemte for denne beslutning, tænkte sig, at den også skulle være bindende for, hvad der skulle foretages, når der var tale om den nyere histories lumskeste overfald, foretaget af verdens stærkeste og mest hensynsløse krigsmaskine.“

Det ærede medlem hr. Ålsing Andersen siger videre bl. a., at selvom man, efter at ikke-angrebspagten var fejlet til side, ikke kunne have nogen særlig tillid til nye forsikringer fra den tyske regering, måtte man på den anden side skønne, at der måske her gaves Danmark en mulighed for at kunne komme gennem krigen uden katastrofale ødelæggelser. Et afslag ville have ført til, at den tyske værnemagt ville have brudt modstanden med alle midler, og at Danmark da var blevet et erobret land. Det hedder derefter ordret:

„Besættelsen ville straks have antaget de voldsomme former, som den tog i andre lande, ligesom man måtte regne med den meget væsentlige omstændighed, at det tyske mindretals brændende ønske om at blive genforenet med Tyskland ved grænsens tilbageflytning til Kongeåen øjeblikkelig ville være blevet opfyldt — bl. a. med det resultat, at de danske sønderjyder påny var blevet kastet ud på Europas slagmarker som tyske soldater.“

Jeg går så over til spørgsmålet om indberetningerne fra gesandtskabet i Berlin, og jeg tror, jeg kan nøjes med alene at holde mig til gesandten, kammerherre Zahles indberetning af 4. april 1940 og de følgende indberetninger.

Såvel i udtalelsen fra venstres medlemmer af udvalget som i udtalelsen af de ærede